

JUSINBELGIUM

Een eeuw gangmakende jurisprudentie. Een digitale databank van Belgische precedënten in international rechtspraak, 1914-2014

DUUR
15/12/2014 - 31/12/2019

BUDGET
684.925 €

PROJECT BESCHRIJVING

De doorbraak van nieuwe vormen van internationale rechtspraak is één van de meest treffende kenmerken van het tijdperk dat aanbrak met het einde van de Koude Oorlog. Het project van een nieuwe internationale rechtsorde is echter ook erg omstrede. De illustere afwezigheid onder de naties die het Statuut van Rome ratificeerden, tonen dit aan, maar ook in academische middelen staat het project aan scherpe kritiek bloot. De kritiek is deels gebaseerd op het zogezegd precedentloze karakter van de hele onderneming, het gebrek aan een geboekstaafde jurisprudentie waarop vonnissen kunnen voortbouwen in een *Common Law* traditie. Het toemeten van rechtspraak over de onschendbare grenzen van de nationale soevereiniteit heen zou slechts een historische uitzondering zijn, beperkt tot enkele *causes célèbres* zoals het Nuremberg tribunaal of de Eichmann en Barbie processen. Een oude, erg verscheiden, maar grotendeels onbekende traditie van de internationale rechtspraak, opgebouwd door duizenden "kleine processen", waaronder in het bijzonder ettelijke honderden ondergewaardeerde Belgische processen, terug toegankelijk maken, draagt op die manier dus ook stenen aan voor de opbouw van de legitimiteit van het project van een nieuwe orde van internationale rechtspraak.

Dit project heeft als centrale doelstelling de gerechtsarchieven geproduceerd door Belgische jurisdicties in de nasleep van internationale conflicten tussen 1914 en 2014 te identificeren, te beschrijven en te digitaliseren. Deze ambitie zal de vorm aannemen van een digitaal onderzoeksinstrument dat toestaat Belgische gerechtelijke archieven betreffende oorlogsmisdaden, misdaden tegen de mensheid en genocide integraal te raadplegen. Drie tijdssegmenten zullen hiertoe in het bijzonder onder de loep genomen worden: de pogingen om Duitse oorlogsmisdadigers te berechten in de jaren 1920 en 1940, na twee wereldoorlogen en twee bezettingen, en het Belgische experiment met universele jurisdictie alsmede de verregaande internationale gerechtelijke samenwerking in de jaren 1990. Deze archiefbestanden zijn intrinsiek internationaal qua inhoud en doel (internationale misdaden berechten na oorlog en genocide), maar ook door het bijzondere internationale kader waarin zij tot stand gebracht werden. Daarom ambitieert dit project deze bestanden in een dynamisch, interactief en internationaal archiefkader in te passen, met als doelstelling dit unieke erfgoed ver buiten de Belgische grenzen te opwaarderen dankzij een duurzaam en interdisciplinair internetplatform.

Het archivalische erfgoed bewaard in het Rijksarchief moet dringend ontsloten worden voor onderzoekers wereldwijd die werken rond oorlog en conflict alsmede voor actoren van de internationale rechtspraak. Het merendeel van deze bestanden is tot op heden nog volstrekt onbekend terrein voor beide types van potentiële gebruikers, moeilijk toegankelijk en bijzonder onderbenut. De uitdaging bestaat er dus in interdisciplinair onderzoek op basis van deze bronnen te bevorderen. De drie onderzoekers aangeworven in het kader van het project zullen deze bronnen eerst lokaliseren, vervolgens beschrijven, een zoekrobot ontwerpen en tot slot digitaal toegankelijk maken.

JUSINBELGIUM

Het duurzame en fundamentele onderzoeksresultaat van het project is de opbouw van een database van gerechtelijke bronnen. De bestanden zullen raadpleegbaar zijn via de website van het Rijksarchief en de zoekrobot zal zo ontworpen worden dat de toegang in het bijzonder mogelijk is via het "Legal Tools"-project van het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. Dit laatste is het richtingsgevende webportaal voor de leidinggevende internationale en steeds meer ook nationale jurisdicties inzake internationaal recht. Hiertoe zal dit project een gedetailleerde beschrijving van de archiefbestanden bieden overeenkomstig de van toepassing zijnde internationale normen en bij terzelfder tijd ook baanbrekend onderzoek verrichten op basis van deze bronnen. Gerechtelijke bronnen, als archief voor historici en als jurisprudentie voor juristen, zullen op die manier op dubbele wijze ontsloten worden, dankzij de database, maar ook dankzij transversaal onderzoek in diachronisch perspectief. Drie prioritaire onderzoeksthema's worden hierbij vooruitgezet: de microhistorische analyse van rechtspraak na oorlog en massaal geweld; grensoverschrijdende gerechtelijke acteurs, praktijken of vertogen; de bijdrage van Belgische jurisprudentie in de ontwikkeling van internationale rechtspraak. Het project wil de volledige cyclus van gerechtelijke bestanden, van vooronderzoek tot vonnis, in kaart brengen en op die manier bijdragen tot een kritische geschiedschrijving van de rol van rechtspraak in de nasleep van oorlog en massaal geweld.

Het project bouwt verder op de concrete historische en juridische expertise aanwezig in elk van de vier partner-instellingen, maar ook in het kader van de Interuniversitaire Attractiepool "Justice and Populations", eveneens gefinancierd door BELSPO, en nauw verweven met dit project. Het ontsluiten van en werken met deze "slapende" archiefbestanden zal originele en multidisciplinaire samenwerking stimuleren binnen het netwerk, maar ook daarbuiten (met andere projecten rond de digitalisering van gerechtsarchieven, met onderzoekscentra inzake internationale rechtspraak). Het project financiert het realiseren van een doctoraal proefschrift, alsmede twee post-doctorale onderzoeksmandaten. Een interdisciplinair onderzoeksseminarie zal als intern platform voor gegevensuitwisseling fungeren en nevenactiviteiten coördineren zoals workshops en publicaties. Masterstudenten zullen in de bronnenontsluiting betrokken worden in het kader van een interdisciplinair onderzoeksseminarie.

Zowel door het studieobject als door het eindproduct - een digitaal bronnenbestand toegankelijk via de "Legal Tools" van het Internationaal Gerechtshof - kan dit project resoluut internationaal worden genoemd en zal het voor een grotere uitstraling zorgen van een een eeuw Belgisch juridisch erfgoed. De ontsluiting van de bronnen die voortkomen uit drie bijzondere tijdsgewrichten (de jaren 1920, 1940 en 1990) zal leiden tot een beter begrip van de bijdrage van België tot de geschiedenis van een nieuwe internationale rechtsorde wereldwijd, maar het zal ook nieuwe perspectieven scheppen voor de analyse van oorlog en geweld in de twintigste eeuw.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Pieter LAGROU

Ornella ROVETTA

Université Libre de Bruxelles (ULB)

Centre de recherche mondes modernes et contemporains

plagrou@ulb.ac.be

orovetta@ulb.ac.be

Partners

Sébastien DUBOIS

Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provinciën (ARA)

sebastien.dubois@arch.be

Jan Wouters

Katholieke Universiteit Leuven (KULeuven)

Leuven Centre for Global Governance Studies

jan.wouters@ggs.kuleuven.be

Wolfgang Form

Philipps-University Marburg (DE)

International Research and Documentation Center for War Crimes Trials (ICWC)

form@staff.uni-marburg.de

Onderzoekers

LAUWERS Delphine

Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de provinciën (ARA)

delphine.lauwers@arch.be

VANDEKERCKHOVE Hendrik

Katholieke Universiteit Leuven (KULeuven)

Leuven Centre for Global Governance Studies

hendrik.vandekerckhove@law.kuleuven.be